

1. Uvodno

Konferencija “Održivo upravljanje prirodnim resursima na području LAGUR-a Vela Vrata” održana je 02. rujna 2022. na brodu Jadera u okviru projekta „DOM (Djeca održavaju more) čistog FLAG-a“, koji Udruga Žmergo provodi u suradnji s OŠ Rikarda Katalinića Jeretov Opatija i Društvom “Naša djeca” Opatija. Projekt se provedi u sklopu Mjere 2.1. Očuvanje okoliša i poticanje na održivo upravljanje prirodnim resursima iz LRSR 2014.-2020. FLAG-a Vela vrata.

U sklopu izleta brodom Kvarnerskim zaljevom, od Opatije do Brseča, relevantni dionici (ribari, poduzetnici povezani s morem, odgojno-obrazovni djelatnici, predstavnici civilnog sektora i javnih institucija), ali i zainteresirani građani imali su priliku tijekom konferencije raspravljati o važnosti očuvanja i upravljanja prirodnim resursima, s naglaskom na morski okoliš.

2. Rasprava

Moderatorica rasprave dr. sc. Marinele Krstinić Nižić, redovna profesorica Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, u uvodnom dijelu se osvrnula 17 globalnih ciljeva održivog razvoja te posebice cilj 14. Očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održiv razvoj. Sudionici su zatim imali priliku kroz diskusiju iznijeti svoje viđenje problematike te doprinijeti svojim idejama viziji održivog razvoja područja LAGUR-a (Lokalne akcijske grupe u ribarstvu) “Vela Vrata”.

Budući se projekt DOM čistoga FLAG-a velikom dijelu se bavi edukacijom djece i njihovom odnosu prema moru i morskom okolišu, konferenciji se odazvao veliki broj odgojno-obrazovnih djelatnika stoga je značajan dio rasprave posvećen upravo aspektu učenja i poučavanja o morskom okolišu. Kroz kratka izlaganja i interaktivnu raspravu razmotrena su brojna aktualna pitanja vezana za ulogu obrazovanja u očuvanju morskog okoliša i održivost. Sudionice, učiteljice i nastavnice OŠ R.K. Jeretova Lovran, V.C.Lovran i Gimnazije E. Kumičića Opatija te članice Društva “Naša djeca” Opatija istakle su veliku razliku između bivših i sadašnjih generacija, i podcrtale da današnje današnje uglavnom provode vrijeme na mobitelima pa je virtualni svijet nadomjestio onaj stvarni. Događa se da djeca floru i faunu raspoznaju putem Googlea, a ne mogu prepoznati vrste biljaka i vrste životinja uživo u prirodi. Taj segment stvaranja odnosa i emotivne povezanosti s prirodom, ljubavi prema njoj uvelike utječe u konačnici i na njihovo ponašanje. Zapravo, problem seže još dublje, radi čega je potrebno ojačati ulogu roditelja i cijelog društva kao uzora mlađim generacijama. Djeca oponašaju odrasle i uče iz njihovog primjera pa je potrebno biti vjerodostojan i kroz vlastito ponašanje biti primjer pri iskazivanju ljubavi prema prirodi/moru. Ukoliko djeca npr.

nakon sportskih i rekreativnih događaja na i u moru, kojima i sami učestvuju, vide da su roditelji na plažama ostavili razbacani otpad, to im govori da se i oni sljedeći put na plaži, ili drugdje, mogu ponašati na isti način. Naglašena je i važnost informiranja, educiranja i uključivanja učenika srednjih strukovnih škola budući će se najizglednije oni baviti zanimanjima povezanim s morem. Članica SRD-a Zubatac iz Lovrana Marina Mavrinac Matulja, dvostruka prvakinja svijeta u ribolovu štapom prenijela je svoje iskustvo sa takmičenja. U naprednim zemljama vidljiva je briga o moru, dok se kod nas to ne primjećuje, što zabrinjava jer se prije deset godina na takmičenju lovilo 150, a danas prosječno 15 komada riba. Sudionici su potvrdili da na području LAGUR-a “Vela Vrata” viđaju sve manje ribe u moru te je potrebno napraviti veliki zaokret u ponašanju prema prirodi i prirodnim resursima.

Na ovaj praktičan i evidentni primjer osiromašenja našeg mora, nadovezali su se idući govornici, podcrtavajući problematiku smanjivanja količina ribe. Zagađenje i nebriga prema morskome okolišu je u porastu te su količine mikroplastike u moru značajne što utječu na kvalitetu života ljudi, a osiromašen je i riblji fond. Količina ulovljene ribe se konstantno smanjuje, te je bitno nastaviti s dobrim praksama obustave ribolova, ali ih i unaprijediti. Tina Štefan iz Primorsko-goranske županije predstavila je projekt “Argos” koji se bavi upravljanjem održivog ribarstva i akvakulture kao sredstva za zaštitu morskih resursa u Jadranu, a kojim se nastoji strateški odgovoriti na postojeće izazove, ali i one koji nas tek očekuju.

Jure Miočić-Stošić iz Instituta Plavi svijet predstavio je njihova istraživanja i istaknuo kako većina otpada u moru dolazi s kopna, vodenim tokovima. Primarno se to odnosi na plastiku koja završava u moru. Na tu temu nadovezao se i Jakov Karmelić, direktor pomorske agencije francuskog brodarca CMA CGM iz Rijeke, predstavivši Deklaraciju o održivom razvoju FONASBA (Saveza nacionalnih udruga brodarskih posrednika i agenata) koja pruža smjernice održive plovidbe i zaštite mora te na taj način agentima i brodskim brokerima omogućuje aktivnu i učinkovitu ulogu gdje kroz komunikaciju s industrijskim partnerima, pomorskim i lučkim sektorom (koji ima značajan otisak emisija) doprinose očuvanju morskog okoliša.

Naglašena je činjenica da je profil održivosti brodarstva pod povećalom kao nikada prije te svi uključeni kroz razne segmente brodarstva moraju odigrati svoju ulogu u postizanju stvarnog smanjenja emisija i poboljšanja održivosti tijekom izrade brodova, ali i specifičnu i utjecajnu ulogu u osiguravanju čistijih i zelenijih transporta morima. Marin Kirinčić iz Prirodoslovnog muzeja Rijeka predložio je da se uvedu promjene u zakonodavstvo koje bi značajnije omogućile obnovu živućih resursa i čišći morski okoliš. Sudionici su se složili da naglasak treba biti i na kontroli provedbe zakona što se trenutno ne događa.

Više o radu Povijesnog i pomorskog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka sudionici su mogli čuti od Tee Perinčić. Interesantni projekti vezani uz očuvanje pomorske kulturne baštine, tradicijsku brodogradnju i edukaciju djece prepoznati su od strane odgojno-obrazovnih djelatnika koji su iskazali interes za umrežavanjem.

Organizacije civilnog društva naglasile su važnost aktivnog građanstva i probleme zaštite lokalnog identiteta te suradnju s relevantnim dionicima u rješavanju izazova s kojima se građani svakodnevno susreću (betoniranje vodenih tokova, onečišćenje otpadom i uništavanje plaža, betonizacija, koncesije, nautički turizam). Bez obzira što u dozvoli za organizaciju manifestacija u kulturi, koje se organiziraju i pored mora, stoji kako je potrebno voditi brigu o zbrinjavanju otpada nastalog tijekom manifestacije, nažalost nema sustavne kontrole od strane nadležnih institucija i provjere jesu li organizatori ostavili prostor u zatečenom stanju.

Konferenciji su sudjelovale i predstavnice LAGUR-a “Vela Vrata”, Tamara Pinjuh i koje su iskazale zadovoljstvo konferencijom, diskusijom, idejama i mogućnošću umrežavanja. Zajedničko promišljanje sudionika dovest će do donošenja zaključaka koji će biti upućeni LAGUR-u “Vela Vrata” i Upravi ribarstva (nadležnim provedbenim tijelima projekta) kako bi kroz “bottom up” pristup utjecali na konkretnije promjene u izradi nove Lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR) i izradu i provedbu novog Operativnog programa za razdoblje 2021.-2027.

3. Zaključci

Prethodno opisanom raspravom sudionika, mogu se definirati zaključci u sljedeći područjima:

EDUKACIJA I OSVJEŠĆIVANJE

- potrebno je omogućiti administrativno jednostavniju i logistički manje zahtjevnju provedbu aktivnosti u prirodi s učenicima (“na terenu”) koje se odvijaju u okviru odgojno-obrazovnog procesa radi razvijanja emotivne povezanosti s neposrednim okolišem
- nužno je razvijati i provoditi programe neformalnog obrazovanja namijenjene djeci i mladima, s posebnim naglaskom na učenike srednjih strukovnih škola koje za cilj imaju senzibilizirati i jačati odnos prema prirodi te omogućiti pozitivne promjene u ponašanju i proaktivni pristup brizi za prirodu i okoliš
- promovirati okolišne aktivnosti i programe u prirodi namijenjene djeci i roditeljima te članovima obitelji koje kroz kvalitetno provođenje slobodnog vremena na otvorenom

potenciraju važnost pozitivnog i vjerodostojnog primjera ponašanja odraslih prema moru i priobalju

- važno je promicati održivo i odgovorno ponašanje pripadnika cijele lokalne zajednice, potencirajući individualni doprinos svakog pojedinca za stvaranje temelja prema čistijoj budućnosti
- potrebno je osigurati dodatna sredstava u svrhu provedbe edukativno-informativnih aktivnosti usmjerenih na senzibilizaciju i osvješćivanje cjelokupne javnosti, posebice djece i mladih, o važnosti osobnog i proaktivnog doprinosa čistijem okolišu kroz umrežavanje različitih dionika u zajednici povezanih s morem i priobaljem (javne ustanove, organizacije civilnog društva, privatni sektor).

OČUVANJE MORSKOG OKOLIŠA

- potrebno je razviti nove pravilnike i zakone koji bi osigurali održive ribolovne stope i time doveli do oporavka ekosustava
- neophodna je sustavna kontrola nadležnih institucija o načinu zbrinjavanja otpada tijekom i nakon provedbe manifestacija na priobalju i u moru
- nužno je sustavno praćenje i evidentiranje količina izgubljenih mreža tijekom ribolova u svrhu kontrole stvaranja i potencijalnog poduzimanja odgovarajućih mjera
- potrebno je omogućiti sustavno praćenje utjecaja nautičkog turizma, lučica i marina na okoliš
- važno je promovirati prelazak na održive “zelene marine”.

AKTIVNO SUDJELOVANJE GRAĐANA

- potrebno je potencirati umrežavanje relevantnih dionika radi prijenosa znanja, iskustva primjera dobre prakse i ideja prema iznalaženju inovativnih rješenja za održivost morskog ekosustava
- nužno je osnažiti građane za aktivni pristup pri rješavanju okolišnih problema i konstruktivnu komunikaciju te suradnju s nadležnim službama
- važno je omogućiti građanima platforme i alate za “bottom up” pristup zaštiti okoliša i očuvanju prirode
- poželjno je poduprijeti odgovorno poslovanje privatnog sektora u očuvanju okoliša.